

Reisverslag Spaanse Pyreneeën

Tekst en foto's: Henk Decock, tenzij anders vermeld

Wie had ooit gedacht dat de Spaanse Pyreneeën zo veel natuurpracht hebben?

Ik vertrok, samen met mijn vrouw en de twee kinderen, halverwege juli richting Fiscal, een klein dorpje midden het Spaanse hooggebergte. Via de Bielsa tunnel doorboorden we de bergen van Frankrijk naar Spanje. Hobbelige smalle wegen brachten ons verder voorbij het natuurpark van Ordesa naar de camping. Na het opzetten van de tent, trokken we richting toeristenbureau. Al snel werd duidelijk dat we de natuur in zijn volle glorie zouden ervaren.

Het natuurpark van Ordesa ligt rond de 'Monte Perdido', een 3355 meter hoge rotsberg. Langs vier valleien (Ordesa, Anisclo, Escuain en Pineta), in het verleden uitgeslepen door gletsjers, kun je het gebied bereiken. Vanuit die valleien vertrekken tientallen gemakkelijke en ook adembenemend (letterlijk) moeilijke wandelingen. 32 soorten zoogdieren (waaronder de gemzen en de marmotten), 171 soorten vogels (met bijzonder veel roofvogels), 8 soorten reptielen en 5 soorten amfibieën leven in dit gebied. De zoektocht kon beginnen.

Op onze eerste grote trektocht werden we al direct aangenaam verrast door een langzaam kronkelende jonge aspisadder (*Vipera aspis*) die ons pad kruiste. De toeristen stoven in een cirkel uiteen. Ik echter stormde er op af en kon net op tijd mijn camera aanzetten, inzoomen en scherpstellen. Ja, ik had het dier scherp. Deze slang was een jong exemplaar van een twintigtal centimeter.

De aspisadder kan normaal uitgroeien tot zestig centimeter. De kop is driehoekvormig, dorsaal voorzien van een omgekeerde donkere V-tekening. De neus is lichtjes omhoog gekruld. De ooghoek verbindt de mondhoek met een donkere streep. Het lichaam is gedrongen met een korte staart. Op de rugzijde vind je korte dwarsbanden of zigzagstrepen, op de buikzijde is hij wit. Hij komt vooral voor in droge, rotsachtige gebieden, begroeid met struiken en beschermt tegen koude winden. Bij een beet spuit het dier een bloedgif in het slachtoffer. Erge plotse pijn, oedeem en verkleuring treden snel op. Daarna ontstaat bloederige necrose ten gevolge van degeneratie van bloedcellen en bloedvaten. Het haemotoxine kan zelfs de nierglomerulus beschadigen en zo leiden tot de dood. De slang is zowel 's nachts als overdag actief en hij leeft vooral van hagedissen, knaagdieren en soms vogels. 's Winters houdt hij een winterslaap van ongeveer vier maanden (november-februari). Naast deze meest voorkomende aspisadder (*Vipera aspis aspis*), te vinden in zuidwest Europa (Frankrijk, Spaanse Pyreneeën, Zwitserland en Italië), worden nog vier andere ondersoorten beschreven. Het zijn de *Vipera aspis atra* (in Zwitserland), de *Vipera aspis francisciredi* (in centraal Italië), de *Vipera aspis hugyi* (in zuid Italië) en de *Vipera aspis zinnikeri* (in Gascogne, Andorra en de Spaanse-Franse grens).

Twee andere slangen werden nog waargenomen vanuit de wagen. Het was toen telkens te gevaarlijk om te stoppen en de slang van dichtbij te bekijken.

Enkele dagen later bezochten we de Anisclo kloof. Daar werden we getraakteerd op een zee van hagedissen, althans als je goed keek tussen het struikgewas. De omgeving was dan ook ideaal voor deze dieren: 25-30°C, relatief vochtig, rotsige bergen met veel mosbegroeiing en struikgewas. De eerste hagedis die vastgelegd werd op de digitale camera was de Algerijnse zandloper (*Psammotromus algirus*). Het feit dat ik voor deze foto's een kwartier plat op de grond moest liggen half in het struikgewas, half op de wandelroute, tussen de voorbij trekkende toeristen, moet wel een vreemd gezicht gevormd hebben. Al zeg ik het zelf, deze foto's zijn dan ook prachtig gelukt.

De *Psammotromus algirus* behoort tot de familie van de echte hagedissen (*Lacertidae*). Hij is een 25 centimeter lang en bijzonder snel. Hij leeft meestal in zanderige omgeving op de grond. Af en toe rent hij bij gevaar over hellingen en muren. De schubben hebben een typische omgekeerde V-insnijding. Op de flanken heeft deze hagedis twee heldere strepen. De rug is donkerbruin. Hij komt voor in Spanje, Portugal, het Franse Middellandse Zeegebied en het noordwesten van Afrika. Naast deze Algerijnse zandloper kunnen nog drie soorten genoteerd worden: de *Psammotromus hispanicus* of Spaanse zandloper, die vooral veel kleiner is, de *Psammotromus blanci* en de *Psammotromus microdactylus*. Hij leeft vooral van insecten en kleine ongewervelden.

Net naast de Rio Bellos, die de kloof doorklieft, kon-

Psammotromus algirus

Vipera aspis aspis

Zwarte wegslak *Arion ater*

Podarcis hispanica groene variant

Podarcis hispanica bruine variant

Rana pyrenaica

Sprinkhaan op rotsen

Kikkervisje *Alytes obtetricans*

Koningspage (*Iphiclides podalirius*)

Biotoop

Zuidelijke bronlibel (*Cordulegaster bidentata*)

den we een niet toeristisch rotsgedeelte betreden. Daar zaten tientallen Spaanse muurhagedissen (*Podarcis hispanica*) in verschillende kleurvariëteiten. Ook deze soort behoort tot de familie *Lacertidae*. Hij is meestal rond de 20 centimeter en komt voor in Portugal, Spanje en het Frans Middellandse Zeegebied. Het liefst heeft deze hagedis steenhopen, ruïnes en oude muren. Het is dan ook een uitstekende klimmer. Hij voedt zich eveneens met kleine insecten en ongewervelden. De kleur van deze hagedis is zeer variabel. De buik is geelwit. Rug en flanken zijn voorzien van vlekken. Typisch bij deze soort is dat de vrouwtjes flankstrepen hebben in plaats van vlekkenrijen.

Een plaatselijk bord maakte melding van de aanwezigheid van de Pyreneeënbeekkikker (*Rana pyrenaica*) en van de Pyreneeënbeeksalamander (*Calotriton asper*). Na tientallen stenen omgedraaid te hebben, heb ik uit frustratie maar een foto genomen van het informatiepaneel. Ik vermoedde dat het tijdstip van de dag (namiddag) en de geringe hoogte er voor zorgden dat ik deze amfibieën niet gevonden heb. Deze dieren zijn zowel water- als landbewoners en schuilen overdag onder rotsblokken. 's Nachts jagen ze op wormen, naaktslakken en andere ongewervelden. Ze komen enkel voor op grote hoogte in de Frans-Spaanse Pyreneeën.

Wel vond ik op het einde van de reis in een stilstaand poeltje, naast de snelstromende Rio Ara, kikkervisjes. Daar het vrij grote exemplaren waren had ik het sterke vermoeden dat het larven waren van de vroedmeesterpad (*Alytes obstetricans*). De padachtige kikker be-

hoort tot de familie *Alytidae*. Hij is bruin tot bruingrijs en voorzien van wratten. Hij komt voor in midden en zuidwest Europa. Daar deze kikker niet erg van water houdt, leeft hij vooral op het land. Het mannetje doet aan broedzorg. Hij draagt een zestal weken de eiersnoeren om zijn achterpoten gewikkeld tot de larven uitkomen. Dan worden deze larven, die vrij groot kunnen worden, in het water gelaten. Het broedseizoen loopt tot in het najaar. Vroedmeesterpadden maken een typisch fluitend geluid.

Al deze reptielen en amfibieën waren slechts een fractie van het natuurschoon. Verschillende vogels konden in volle vlucht bewonderd worden. De rode wouw, de aasgier, de vale gier cirkelden regelmatig majestueus boven onze hoofden. Eén dag waren we zelfs getuige van een windhoos van meer dan 50 vale gieren, die samentroepen langs de wegkant. Marmotten en berggeiten troffen we aan tijdens hoge bergwandelingen. Daar was de flora dan weer vrij apart. Zo konden we tientallen wilde blauwe irissen bewonderen op de rotsflanken. Lager gelegen gaven de bomen, bloemen en andere planten vaak de indruk in een elfenbos beland te zijn. De duizenden vlinders, die we op de reis ontmoet hebben, maakten het plaatje volledig. Misschien heeft het pretpark de Efteling hier zijn inspiratie opgedaan voor de attractie 'de droomvlucht'.

Je hoeft niet naar Corsica, Cuba of Australië te trekken om prachtige dingen te zien. Ook dichterbij is nog heel veel natuurschoon te bewonderen. Een aanrader voor elke natuurliefhebber. ◀